

Rapport etter revisjon ved Skaland Graphite AS, 9385 Skaland den 16. og 17. 10. 2013

Ansvarlige virksomhet (Kilde: Enhetsregisteret)

Organisasjonsnr (underenhet): 971 766 530	Eies av (org.nr): 986 002 480
Besøksadresse: Skaland, 9385 Skaland	Telefon: 77 85 81 00
Bransjenr. (NACE-kode): 08.990 Annen bryting og utvinning ikke nevnt annet sted	E-post: skaland@grafitt.no

Kontrollert anlegg

Navn: Skaland Graphite AS	Risikoklasse: 2
Kommune: Berg	Anleggsaktivitet: Mineralsk industri, unntatt pukverk
Fylke: Troms	Saksnr: 07/5097-70
Tillatelse gitt: 22.09.1989	Anleggsnr: 1929.0002.01
Tillatelse sist endret: 19.09.2002	Kontrollnummer: 2013.001.R.FMTR

Fylkesmannen i Troms (FM), Miljøvernavdelingen, gjennomførte 16. og 17.10.2013 en revisjon ved Skaland Graphite AS av den delen av internkontrollen som omhandler tema "ytre miljø".

Revisjonens hensikt var å finne ut om:

- virksomhetens internkontroll er hensiktsmessig og dekkende for å ivareta relevante regelverkskrav på tema "ytre miljø".
- aktiviteten ved virksomheten utføres som beskrevet i internkontrollen.

Revisjonen ble gjennomført ved å:

- granske innsendte og fremlagte dokumenter.
- intervju personer fra flere nivåer i organisasjonen; adm. direktør/daglig leder, driftssjef, oppredningsleder, fung. vedlikeholdsleder, verneleder og skiftbas.
- verifisere, gjennom en befaring i virksomhetens produksjonslokaler og utearealer, samt innsyn i deler av virksomhetens elektroniske IK-system på laboratoriet.

Denne rapporten omhandler funn som ble avdekket under revisjonen, og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

AVVIK: overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse- miljø og sikkerhetslovgivning.

ANMERKNING: forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men som tilsynsmyndighetene mener det er nødvendig å påpeke for at bedriften på en bedre måte skal kunne ivareta det ytre miljø.

Konklusjon

Fylkesmannens revisjon avdekket følgende fem avvik:

1. Det er ikke gjennomført en miljørisikoanalyse med fokus på ytre miljø (forurensningsfare) ved oppredningsverket til Skaland Graphite AS.
2. Skaland Graphite AS har ikke tilstrekkelige rutiner for kontroll og vedlikehold av luftreanseanleggene.
3. Skaland Graphite AS har ikke tilstrekkelige rutiner for kontroll og vedlikehold av avgangsledning.
4. Skaland Graphite AS har ikke rutiner for prøvetaking av utslipp til luft fra luftreanseanleggene, og mangler skriftlige rutiner for prøvetaking av avgang til sjø.
5. Avviksbehandlingen ved Skaland Graphite AS fungerer ikke tilfredstillende på tema ytre miljø.

Det ble i tillegg gitt tre anmerkninger ved revisjonen.

1. Skaland Graphite AS har tidvis høyt innhold av grafitt i avgangen, opp til 12-15 %.
2. Skaland Graphite AS fører ikke klagelogg for systematisk registrering av klager.
3. Transport av malm fra Trælen til Skaland skjer uten tildekking av malmen.

Oppfølging etter revisjonen

Skaland Graphite AS plikter snarest, og senest innen **31.01.2014**, å rette opp avvikene som er beskrevet i denne rapporten.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer.

Bjørn Arne Karlsen
revisjonsleder

Magne Nesse
revisor

1. INNLEDNING

Skaland Graphite AS er eid av Leonhard Nilsen & sønner - Eiendom AS (65,99 %), og Rana Gruber AS (34,1 %). Selskapet driver med produksjon, distribusjon, markedsføring og videreutvikling av grafitt. Virksomheten som holder til i Berg kommune i Troms har i utslippstillatelsen av 19.09.2002 en produksjonsramme på 11 000 tonn grafitt per år. For 2013 anslås det en produksjon på 9 000 tonn. Oppredningsverket er plassert på Skaland og gruven ligger på Trælen, ca. 6 km unna.

Det er totalt 32 ansatte ved virksomheten. Avgangen fra oppredningsverket deponeres på 35 meters dyp i Bergsfjorden. Prosess- og ventilasjonsluft skal renses i hvert sitt renseanlegg før utslipp til luft. Utslipps- og støymålinger viser at oppredningsverket fortsatt sliter med å overholde kravene i tillatelsen.

2. DOKUMENTUNDERLAG

Følgende krav og dokumenter lå til grunn for kontrollen:

- Virksomhetens utslippstillatelse av 19.09.2002.
- Forurensningsloven med tilhørende forskrifter.
- Internkontrollforskriften
- Tilsendt og fremlagt dokumentasjon (vedlegg 1)

3. AVVIK

Avvik 1

Det er ikke gjennomført en miljørisikoanalyse med fokus på ytre miljø (forurensningsfare) ved oppredningsverket til Skaland Graphite AS.

Avvik fra: Internkontrollforskriften § 5, pkt. 6, *kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene, samt utslippstillatelsens pkt. 8.1, Miljørisikovurdering.*

Følgende funn underbygger avviket:

- Ingen av personene FM intervjuet kunne huske å ha vært med på en kartlegging av kritiske punkter med tanke på mulig forurensning av det ytre miljø.

Avvik 2

Skaland Graphite AS har ikke tilstrekkelige rutiner for kontroll og vedlikehold av luftrenseanleggene.

Avvik fra: Internkontrollforskriften § 5, pkt. 7, *iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav...*

Følgende funn underbygger avviket:

- Det kunne ikke legges frem skriftlige rutiner for hvordan kontroll og vedlikehold på luftrenseanleggene skal utføres. Av dok. 14.008, *Stillingsinstruks for operatør oppredningsverk*, fremgår kun hvilket skift som skal utføre kontrollen.

- Det kunne ikke legges frem skriftlig materiale for opplæring på arbeidsoppgaver/operasjoner, herunder kontroll og vedlikehold, ved oppredningsverket.
- Lekkasje på filteranlegg oppdages enten ved å lese av trykkfallet over filteret eller ved visuell kontroll av utblåsningsrist i tårnet. FM ble fortalt at førstnevnte metode har vist seg ikke å være til å stole på.

Avvik 3

Skaland Graphite AS har ikke tilstrekkelige rutiner for kontroll og vedlikehold av avgangsledning.

Avvik fra: Internkontrollforskriften § 5, pkt. 7, *iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav...*

Følgende funn underbygger avviket:

- Det kunne ikke legges frem skriftlige rutiner for hvordan kontroll og vedlikehold på avgangsledning skal utføres.
- Av intervjuene kom det frem at opplæring av nyansatte i ulike arbeidsoppgaver/operasjoner foregikk ved at den nyansatte jobbet sammen med erfarne operatører et par uker før de fikk slippe til på egen hånd.
- FM ble under intervjuene kjent med at det forekommer brudd på avgangsledningen, og at det kan være noe tilfeldig når disse blir oppdaget.

Avvik 4

Skaland Graphite AS har ikke rutiner for prøvetaking av utslipp til luft fra luftrenseanleggene, og mangler skriftlige rutiner for prøvetaking av avgang til sjø.

Avvik fra: Internkontrollforskriften § 5, pkt. 7, *iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav...*, samt utslippstillatelsens pkt. 11.2, *Målinger av utslipp...*

Følgende funn underbygger avviket:

- FM ble under intervjuene kjent med at Skaland Graphite AS ikke har planer om jevnlig målinger av utslipp til luft.
- Av intervjuer kom det frem at Skaland Graphite AS ikke har utarbeidet et måleprogram som omfatter utslipp til luft og vann samt støy.
 - Av programmet skal det som et minimum fremgå hvilke parametere som skal prøvetas, hvor dette skal gjøres og hvor ofte. Prøveuttak og analyser skal utføres av akkreditert instans.

Avvik 5

Avviksbehandlingen ved Skaland Graphite AS fungerer ikke tilfredsstillende på tema ytre miljø.

Avvik fra: Internkontrollforskriften § 5, pkt. 7, *iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav...*

Følgende funn underbygger avviket:

- Virksomheten har ikke definert klart nok (skriftlig) hva som skal til før en uønsket hendelse skal defineres som et avvik.
- Virksomhetens medarbeidere hadde ulik oppfatning av hva som er et avvik, og noen skilte mellom uønsket hendelse og avvik.
- Håndtering av avvik skjer ikke alltid i henhold til virksomhetens egen *Rutine for avviksbehandling (dok. R03.015)*.
- Det var ikke skrevet avviksskjema for et brudd på avgangsledningen som FM ble kjent med under revisjonen.

4. ANMERKNINGER

Anmerkning 1

Skaland Graphite AS har tidvis høyt innhold av grafitt i avgangen, opp til 12-15 %.

Virksomheten oppgir at et grafittinnhold i avgangen på 3-4 % er optimalt. Blir det lavere går det ut over produktkvaliteten. Blir det høyere tapes salgbar grafitt.

Mye grafitt i avgangen medfører også større fare for gjennomtrengning til overflaten, med tilgrising (forurensning) av strandsonen, båter og fortøyninger som potensielt resultat. FM er blant annet ved en anledning blitt gjort oppmerksom på grafittsøl på øyer på andre siden av fjorden, og tilgrising av båthavnen på Skaland er kjent fra før.

I utslippstillatelsen pkt. 2.1 plikter virksomheten å redusere alle former for utslipp mest mulig.

Anmerkning 2

Skaland Graphite AS fører ikke klagelogg for systematisk registrering av klager.

Virksomheten bør registrere klager fra naboer og andre i en klagelogg. Gjentatte klager kan være et utgangspunkt for å justere sine rutiner og renssetiltak, slik at en ikke er til unødvendig sjenanse overfor omgivelsene.

Igjen vises til utslippstillatelsens pkt. 2.1 der det står at virksomheten plikter å redusere alle former for utslipp mest mulig.

Anmerkning 3

Transport av malm fra Trælen til Skaland skjer uten tildekking av malmen.

Det ble i intervjuer opplyst at transporten fra graven til oppredningsverket skjer uten overdekning av lasteplanet. Dette fører i nedbørsperioder til vått rågods i mølla, noe som

vanskeliggjør en optimalisering av den videre prosessen. Dette kan igjen føre til høyere utslipp av grafitt med avgangen enn ønskelig.

Det er Fylkesmannen oppfatning at manglende overdekning kan medføre et uønskede støvutslipp til omgivelsene når malmen er finkornig og tørr.

5. ANDRE FORHOLD

Utslipp til sjø:

I 1994 gjennomførte NIVA en miljøundersøkelse i Bergsfjorden for å undersøke eventuelle effekter av avgangen fra grafittverket til daværende Elkem Skaland. Undersøkelsen konkluderte med at en kunne spore kobber og nikkel inntil 7 km fra utslippspunktet, og at biologiske effekter i sediment trolig er begrenset til en radius på 500 meter fra utslippspunktet. Det er ikke gjennomført oppfølgende undersøkelser etter denne.

I ettertid har Skaland Graphite AS stengt gruve på Skaland og åpnet ny gruve på Trælen (2008). En rapport fra NTNU i Trondheim, datert 12.11.2009, *Mineralogisk undersøkelse av prøver fra Skaland Graphite AS*, påviser at malmen fra Trælen inneholder mineralene grafitt, plagioklas, amfibol, kvarts, magnetkis, glimmer og rutil. Det sies ingenting om innhold av grunnstoff og tungmetaller i nevnte mineraler. En vet således ikke hvilke stoffer, der noen kan ha uheldige virkninger på resipienten, som tilføres Bergsfjorden med avgangen i dag.

Endring av utslippstillatelse:

Skaland Graphite AS har i søknad av 06.09.2013 søkt om endringer i støykravene til virksomheten, slik at disse vil harmonere med gjeldende støykrav til annen industri. I forbindelse med revisjonen har det fremkommet flere punkter i tillatelsen som krever endringer og/eller presiseringer. Dette ble virksomheten gjort kjent med på sluttmøtet.

Fylkesmannen vil håndtere en større endring av tillatelsen sammen med virksomhetens søknad av 06.09.2013, og eget brev med varsel om hvilke endringer i eksisterende tillatelse som vurderes vil bli oversendt.

6. OPPFØLGING

Fylkesmannen ønsker tilbakemelding innen **31. januar 2014** på hvordan avvik og anmerkninger som fremkommer i rapporten vil bli fulgt opp av Skaland Graphite AS.